

Prāt. 11, 32, 13. भकारादिभिरक्रातैः LIT. 2, 9, 12. — caus. क्रमयति Dhātup. 19, 167. 1) *schreiten lassen*: अथैनमत्तरेव शार्दूलचर्मणि विभुक्रामन्क्रमयति Cat. Br. 5, 4, 3, 6. 11, 7, 3, 1. — 2) *क्रमयति und क्रामयति dem Krama unterwerfen, verdoppeln*: क्रमयतो यकारम् RV. Prāt. 14, 14. क्रुस्वपूर्वा उन्वतो क्रामयेत् Upal. 7, 17. 8, 6. 4, 15. — *intens. hin und her schreiten*, — *wandern; durchschreiten*: अश्वासो न चंडुमत (2. pl.) Vāṭskh. 6, 4. नागः प्रभिन्न इव नडुलेषु चंडुम्यते (= कुटिलं क्रामति P. 3, 1, 23, Sch.) MBh. 5, 707. सो ऽन्धो ऽपि चंडुम्यमाणः कूपे पपात 1, 716. 3, 10322. 10732. 13831. 14, 375. तत्र चंडुममाणो (sic) तौ 1, 7919. देह इमो जगतीम् — चंडुममाणः Bhāg. P. 5, 6, 7. चंडुमीति यथासुखम् । वाराणास्याम् MBh. 14, 141. चंडुमीति दिशः सर्वाः 137. चंडुमिवा Vop. 5, 3.

— अति act. (ep. auch med.) 1) *vorübergehen, weitergehen; wegschreiten über, vorüberschreiten an, vorüberkommen an* (acc.): अथ सूर्यो ऽतिचक्राम तेषां संवदतो तथा MBh. 13, 2740. गोभिरतिक्रममाणभिः 3, 13341. तस्मिन्नतिक्रामति Cat. 190. परेण मृत्युमतिक्रातः Cat. Br. 14, 4, 4, 13. 9, 4, 7. दक्षिणातिक्रामति Kāṭy. Cr. 3, 1, 16. अति विश्वाः परिष्ठा स्तेन इव ब्रह्मक्रमः RV. 10, 97, 10. न स (पन्थाः) अतिक्रमे (inf.) 1, 103, 16. अतिक्रामतो दुरिता पदानि AV. 12, 2, 28. Ait. Br. 1, 26. TS. 3, 3, 3, 1. 6, 2, 3, 3. Cat. Br. 3, 4, 4, 11. 14, 6, 9, 28. इमं लोकमतिक्रामति 7, 4, 7. तावभावतिचक्राम MBh. 1, 6713. अतिचक्राम लोकान्स राजाम् 3, 1754. स नदीः पर्वतांश्च वनानि च सरांसि च । अचिरेणातिचक्राम खेचरः खे चरन्निव ॥ 2808. नातिक्रामेत् (sic) पत्नी यान् देशान् कुत एवेतरे मृगाः 1, 4652. अतिचक्राम सागरम् R. 3, 60, 18. 20. आदित्यमतिक्रातुमुत्सहे R. 5, 3, 41. Suṣr. 4, 277, 14. Pañkāt. 243, 24. Megh. 58. Gīt. 11, 32. अतिक्रातः अचणाविषयम् Megh. 101. तेषु चतुर्विषयातिक्रातेषु पत्तिषु व्याधौ निवृत्तः Hit. 14, 12. यौवनदर्पादतिक्रातकुलमर्यादा 28, 14. अतिक्रम्य *jenseits, hinter* (Gegens. अप्राप्य *diesseits*): अतिक्रम्य पर्वतं नदी P. 3, 4, 20, Sch. जम्बुद्वीपमतिक्रम्य शिशिरो नाम पर्वतः R. 4, 40, 34. तदतिक्रम्य च नदी शीतादा नाम Vid. 166.

— 2) *weitergehen so v. a. fortfahren* RV. Prāt. 10, 6. Upal. 9, 22. — 3) *sich entfernen, aus dem Wege gehen; mit dem abl.*: नातिचक्राम आश्रमात् R. (ed. Ckīr.) 1, 9, 11 bei West. तस्मादतिक्रामाम्येष भयादस्मात्सुदारूणात् MBh. 13, 5733. — 4) *um Etwas kommen, verlustig gehen; mit dem abl.*: स हि स्वाम्यादतिक्रामेत् M. 9, 93. स्मृत्यतिक्रातः MBh. 2, 1340.

— 5) *vergehen, verstreichen, verfließen* (von Zeitabschnitten und Zeitpunkten): अतिचक्राम सुमहान्कालः MBh. 1, 6109. सा निशा — अतिचक्राम Pañkāt. 40, 10. न कालो ऽतिक्रमेद्यथा R. 4, 30, 18. अत्यक्रामद्विज्ञातः कालः परमदुस्तरः Bhāg. P. 1, 13, 16. एवमतिक्रमति (sic) काले Pañkāt. 258, 8. अतिक्राते दशहे M. 3, 76. Vet. 10, 10. 22, 14. अतिक्राते लग्नसमये Pañkāt. 129, 24. येयं पौर्णमास्यतिक्राता P. 3, 3, 135, Sch. अतिक्रातेन वयसा संतापमुपजग्मिवान् MBh. 3, 16622. अतिक्रातं n. *das Vergangene*: नष्टं मृतमतिक्रातं नानुशोचति पण्डिताः Pañkāt. 1, 378. इदानीं किमतिक्रातोपवर्णनेन Hit. 33, 19. — 6) *über eine Zeit hinwegkommen, eine best. Zeit verstreichen lassen*: अत्यक्राममिमान्मासांस्तद्वधं परिचितयन् R. 6, 88, 20. अथ पाययिवा द्युक्रमतिक्रम्य पाययति P. 3, 4, 57, Sch. — 7) *über das gewöhnliche Maass hinausgehen, hervorragen*: न कुप्येवतनी काश्चिन्न चातिक्रातवेतनी MBh. 3, 657. तथा हि नातिक्रमते ऽस्य वृद्धिः R. 4, 31, 2. trans. *überschreiten* (ein Maass), *übertreffen, überwinden*: (वृद्धिः) नातिक्रामति पञ्चताम् M. 8, 151. शक्तिमनतिक्रम्य Vop. 6, 61. आधुकि अ-

यांसमिति समं क्राम AV. 2, 11, 1. अति क्रामेत् दूयः RV. 1, 103, 6. अज्ञसा u. s. w. अतिचक्राम पितरं मनुः MBh. 3, 12748. 14, 86. प्रूता निरुता युद्धे स्वर्गताः — नातिक्रामति भूमिदम् *sind nicht mehr werth, gelten nicht so viel als* 13, 3159. तामागच्छतिक्रम्य तद्वत्त्वं गगने गदाम् R. 3, 33, 50. — 8) *übergehen, bei Seite lassen*: अभिमन्योर्वधं वीर सो ऽत्यक्रामन्महामतिः । अप्रियं वसुदेवस्य मा भूदिति *überging mit Stillschweigen* MBh. 14, 1810. उपायास्त्रीनातिक्रम्य यदण्डपर एव सः R. 5, 81, 43. Pañkāt. 171, 9. किं वा देव्या परिजनमतिक्रम्य भवान्संदिष्टः Mālav. 49, 12. प्रथितयशसो धावकसौमित्रकाविपुत्रादीनां प्रतिबन्धानतिक्रम्य वर्तमानकवेः कालिदासस्य कृतौ किं कृतो बहुमानः 3, 13. कथं ज्येष्ठानतिक्रम्य पवीयात्राज्यमर्हति MBh. 1, 3521. Jmd oder Etwas *unbeachtet lassen, vernachlässigen, versäumen, übertrénen; sich ein Versäumniss zu Schulden kommen lassen, einen Fehltritt begehen*: अतिक्रामेत्प्रमत्तं वा मत्तं रोगार्तमेव वा (पतिम्) M. 9, 78. देवर्षिपुत्रगन्धर्वानसुरान्मानवांश्च सः । अतिक्रामति दुर्धर्षो वरदानेन मोहितः ॥ R. 1, 14, 16. 2, 101, 14. अत्ययूते समाह्वानम् — ज्ञानवपि तयकरं नातिक्रामितुमुत्सहे MBh. 2, 2494. शास्त्रवादानतिक्रम्य R. 5, 83, 11. आगमाननतिक्रम्य सतां वृत्तमवेक्ष्य च MBh. 3, 1163. अतिक्रामन्देसकालौ M. 8, 156. ततः समुद्रः स्वां वेलामतिक्रामति MBh. 3, 12888. तवैव वचनं वयम् । नातिक्रमामहे सर्वे वेलो प्राप्येव सागरः R. 2, 67, 32. न ह्यतिक्रामितुं शक्तस्तव वाक्यं महीपतिः 9, 22. Viçv. 8, 3. 12, 16. तामाज्ञां तणामप्यहम् । नातिक्रातुमिहेच्छामि Mārk. P. 23, 90. अतिक्रम्य स्वकुलधर्मम् Daçak. in Benf. Chr. 191, 5. यन्मे किंचिदतिक्रातम् — तन्मर्षणीयं रामेण R. 4, 36, 11. यो न एतदतिक्रामात् Cat. Br. 3, 4, 2, 5. 8. 13. 14. नैव देवा अतिक्रामन्ति न पितरो न पशवो मनुष्या एवैके ऽतिक्रामन्ति 2, 4, 2, 6. कथंचिदप्यतिक्रामन्यापः प्रकरतां ब्रजेत् M. 3, 190. नातिक्रातं मुनिश्रेष्ठं यत्कर्तव्यं कृतं मया R. 4, 31, 11. — 9) *entgehen, entfallen so v. a. aus dem Gedächtniss schwinden; mit dem acc. der Person*: यौ तु देवासुरे युद्धे वरौ दशरथो ऽददात् । तौ स्मारय महामागे सो ऽर्धो मा त्वामतिक्रमेत् ॥ R. 2, 9, 24. — caus. 1) *verstreichen lassen*: वर्षारात्रमनुप्राप्तमतिक्रामय R. 4, 26, 24. — 2) *nicht beachten*: बलेन येन वै सीतां मायया राक्षसाधिप । मामतिक्रामयित्वा त्वं हृतवांस्तद्विदर्शय ॥ R. 6, 16, 67.

— अत्यति *beschreiten* (in der Begattung): कथं त्वामत्यतिक्रातः MBh. 1, 4883.

— अत्यति 1) *wegschreiten über, durchschreiten*: स स्ववेष्माभ्यतिक्रम्य — प्रपेदे — राजमार्गम् R. 2, 70, 26. — 2) *überwinden*: न दिष्टमभ्यतिक्रातुं शक्यं वृद्धा बलेन वा MBh. 14, 1551. — 3) *übertrénen, vernachlässigen*: अत्यतिक्रम्य धर्मम् MBh. 1, 199.

— व्यति 1) *vorbeischreiten an, wegschreiten über, überschreiten*: तदन्तःपुरमासाद्य व्यतिचक्राम तं जनम् R. 2, 14, 29. स लोकानाहिताग्नीनाम् षीणो पुण्यकर्मणाम् । देवानां च व्यतिक्रम्य ब्रह्मलोकमवाप ह् ॥ 3, 9, 36. शतक्रतुं व्यतिक्रमते भुवनानि विश्वा MBh. 13, 4897. व्यतिक्रमेत् । कुच्छेर्घाप न मर्यादाम् Pañkāt. 1, 65. — 2) *verstreichen, verfließen, vergehen*: वर्षाणि पञ्च पञ्च च — व्यतिचक्रामुः R. 1, 63, 9. Pañkāt. 236, 7. यावन्न तद्दयैवने व्यतिक्रमेत् R. 5, 23, 40. एवं हि सुमहान्कालो व्यत्यक्रामत (sic) तस्य वै MBh. 13, 455. काले व्यतिक्राते शिशिरे R. 1, 11, 1. Śālv. 4, 1. Pañkāt. 123, 22. Bhāg. P. 4, 27, 5. स इदानीमहे वृद्धो व्यतिक्रातपराक्रमः R. 5, 2, 33. — 3) *übertreffen, überwinden*: न चापि कश्चिद्विषतां विनिग्रहे व्यतिक्रमेद्वत्तबलं बलं च ते R. 5, 43, 5. — 4) *vernachlässigen, versäu-*